

Miksi vapaa-ajankalastajien luvat jäävät maksamatta?

Eila Seppänen, Päivi Eskelinen, Pekka Salmi ja Hemmo Immonen

RIISTA- JA KALATALOUS
TUTKIMUKSIA JA SELVITYKSIÄ

5/2012

RIISTA- JA KALATALOUS

TUTKIMUKSIA JA SELVITYKSIÄ

5 / 2012

Miksi vapaa-ajankalastajien luvat jäävät maksamatta?

Eila Seppänen, Päivi Eskelinen, Pekka Salmi ja Hemmo Immonen

Julkaisija:
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Helsinki 2012

Kannen kuvat: Pekka Salmi

Julkaisujen myynti:
www.rktl.fi/julkaisut
www.juvenes.fi/verkkokauppa

Pdf-julkaisu verkossa:
www.rktl.fi/julkaisut/

ISBN 978-951-776-892-4 (painettu)
ISBN 978-951-776-893-1 (verkkojulkaisu)

ISSN-L 1799-4748
ISSN 1799-4764 (painettu)
ISSN 1799-4748 (verkkojulkaisu)

Painopaikka: Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print

Sisällys

Tiivistelmä	4
Sammandrag	5
Abstract	6
1. Johdanto.....	7
2. Aineisto ja menetelmät.....	8
3. Kalastusmaksujen maksamisen esteitä.....	9
3.1. Tiedonpuute kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista.....	11
3.2. Tiedonpuute erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista	12
3.3. Tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä.....	12
3.4. Tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista	13
3.5. Kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono	14
3.6. Luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu	14
3.7. Lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat Internetiin, eikä minulla ole Internet-yhteyksiä.....	15
3.8. Muut maksamattomuuden syyt.....	16
3.8.1. Vähäinen kalastus ja luvan hinta	16
3.8.2. Lupajärjestelmän monimutkaisuus	17
3.8.3. Kalastusedellytysten puute	18
4. Tulosten tarkastelu	20
4.1. Koetut esteet kalastajaryhmittäin	20
4.1.1. Asuinpaikka – kotitalousryhmä – pyyntimuoto	21
4.1.2. Eroja kalastamisessa sukupuolten ja kotitalousryhmien välillä	21
4.1.3. Erikoiskohteita epätasaisesti Suomen alueella	22
4.2. Johtopäätökset	22
Viitteet.....	23
Liitteet.....	24

Tiivistelmä

Vapaa-ajankalastuksesta aiemmin tehdyissä kyselytutkimuksissa on havaittu kalastusmaksujen yleistä maksamattomuutta. Vain alle puolet maksuvelvoitteisista vapaa-ajankalastajista suorittaa kalastuksenhoitomaksun, mikä osaltaan on aiheuttanut paineita kalastuksen rahoitusjärjestelmän uudistamiselle.

Tässä raportissa esitellään kalastajien kokemia esteitä kalastusmaksujen maksamiselle. Aineistona käytetään vuoden 2009 vapaa-ajankalastusta selvittänyttä Suomi kalastaa -postikyselyä, jossa vaihtoehtokysymysten avulla kerättiin tietoa kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamattomuuden syistä.

Tiedonpuute erilaisten kalastuslupien myyntipaikoista ja -tavoista sekä kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä ilmoitettiin pahimmiksi esteiksi kalastusmaksujen maksamiselle. Kalavesien kaukainen sijainti tai huono tila, luvan ostamisen unohtuminen ja Internet-yhteyksien puuttuminen koettiin myös esteiksi kalastusmaksujen hoitamiselle.

Kalastusmaksujen maksamisen esteitä tarkasteltiin vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuuden, pyynti- ja lupamuodon sekä sosioekonomista taustaa kuvaavien muuttujien avulla, ja eroja suhtautumisessa luvan maksamisen esteisiin havaittiin ryhmien välillä. Eroja tuli esille muun muassa sen mukaan, asuiko vastaaja kaupungissa vai maaseudulla tai rannikolla vai sisämaassa. Myös rakenteeltaan erilaisten kotitalouksien välillä havaittiin eroja suhtautumisessa lupien maksamattomuuden syihin.

Pääosa suuresta kalastusmaksunsa laiminlyöneiden joukosta koostuu vähän ja satunnaisesti kalastavista. Maksamattomuus liittyy usein kokemukseen järjestelmän mielekkyydestä ja oikeudenmukaisuudesta. Toisaalta päällekkäisten lupamaailmojen ymmärtäminen ja niiden antamissa rajoissa toimiminen edellyttää jossain määrin perehtymistä. Erityisesti satunnaisten kalastajien kokema järjestelmän sekavuus, alueiden rajojen epäselvyys ja lupien suuri määrä viestivät tarpeesta kehittää kalastuksen lupa- ja rahoitusjärjestelmää sekä tiedotusta. Tiedonkulkua muun muassa kalavedenomistajien ja kalastajien välillä on syytä parantaa. Tulevaisuudessa Internet on avainasemassa kalastuslupia ja kalastuksen rahoitusjärjestelmää koskevan tiedon jakamisessa.

Asiasanat: Kalastuksenhoitomaksu, vapaa-ajankalastajat, vapaa-ajankalastus

Seppänen, E., Eskelinen, P., Salmi, P. & Immonen, H. 2012. Miksi vapaa-ajankalastajien luvat jäävät maksamatta? *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 5/2012. 30 s.

Sammandrag

Tidigare enkätundersökningar över fritidsfiske har visat det vara allmänt att fiskeavgifterna lämnas obetalade. Endast under hälften av alla betalningsskyldiga fritidsfiskare betalar fiskevårdsavgiften, vilket för sin del har orsakat press på att förnya fiskets finansieringssystem.

Den här rapporten presenterar vilka hinder för att betala fiskeavgiften fiskarna upplever. Materialet som används är postenkäten Suomi kalastaa (Finland fiskar) om fritidsfiske som genomfördes 2009. I den samlades med hjälp av flervalsfrågor information om orsakerna till varför fiskarna inte betalar fiskevårdsavgiften och andra fiskeavgifter.

Brist på information om var och hur olika fiskelicenser säljs samt om användningen av medlen som insamlas som fiskeavgifter uppgavs vara de största hindren för att betala fiskeavgifterna. Fiskevattnens avlägsna läge eller dåliga skick, att man glömt köpta fiskelicens och att man saknar internetanslutning upplevdes också som hinder för att sköta fiskeavgifterna.

Hindren för att betala fiskeavgifterna studerades med hjälp av fritidsfiskarnas fiskeaktivitet, fiske- och licensform samt variabler som beskriver den socioekonomiska bakgrunden. Skillnader i attityder till hindren för att betala licensen observerades mellan grupperna. Det framkom skillnader bland annat enligt det om svararen bodde i en stad eller på landet, eller på kusten eller i inlandet. Skillnader i attityderna till orsakerna att inte betala fiskeavgift observerades också mellan hushåll med olika strukturer.

Merparten av den stora gruppen som inte betalat sin fiskeavgift består av personer som fiskar lite och sporadiskt. Det att man inte betalar sammanhänger ofta med erfarenheter av hur ändamålsenligt och rättvist systemet är. Å andra sidan kräver förståelse av de överlappande licensvärldarna och agerande inom ramarna för dem att man tar sig tid för att sätta sig in i systemet. I synnerhet det att sporadiska fiskare upplever systemet som rörigt, områdesgränserna är oklara och det stora antalet olika licenser avspeglar ett behov att utveckla systemet för fiskelicenser och fiskefinansiering samt informationen om det. Det finns skäl att förbättra informationsgången bland annat mellan fiskevattensägarna och fiskarna. I framtiden har internet en nyckelroll i spridningen av information om fiskelicenser och systemet för fiskefinansiering.

Nyckelord: Fiskevårdsavgift, fritidsfiskare, fritidsfiske

Seppänen, E., Eskelinen, P., Salmi, P. & Immonen, H. 2012. Varför betalar fritidsfiskare inte licenser? *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 5/2012. 30 s.

Abstract

According to previous surveys of recreational fishing, general failure to pay the Fisheries Management Fee has been noticed. Less than half of all recreational fishers who were obligated to pay the fee actually paid it, and that, for one, has increased the need for the reform of the funding system of fishing.

This report highlights the barriers that recreational fishers experience in paying fishing fees. The Fishing Finland survey, which monitored recreational fishing in 2009, is used as evidence. In this survey, information relating to the reasons for not paying the Fisheries Management Fee and other fishing fees was collected through the use of a range of questions.

Lack of information on sales outlets and the range of fishing licenses available, along with the way the funds from the fisheries management fee are reallocated, were considered the most significant barriers against paying fishing fees. In addition, reasons such as fishing areas being too remote or in poor condition, simply forgetting to buy the licence and not having an Internet connection were given as other reasons for not paying the fishing fees.

The barriers to paying fishing fees were examined by way of variables describing recreational fishers' fishing activity, fishing methods and licence form, and socioeconomic background. Differences in attitudes towards the barriers to paying for licences were identified between the groups. Amongst other things, whether the respondent lived in the city or in the countryside, or in a coastal or an inland area had a bearing on the responses provided. Moreover, differences in household structure had bearing on the barriers to paying for licences.

The majority of those who failed to pay their fishing fees were recreational fishers who fished occasionally or rarely. Failure to pay is often connected with how the individual regards the reasonableness and fairness of the system. Additionally, understanding the overlapping areas that licences cover and acting within the limits they allow calls for some familiarity with the subject. In particular, confusion over the system experienced by occasional recreational fishers, ambiguity concerning the boundaries of fishing waters and the large number of licences signal the need to develop the licence and funding system and information regarding fishing. There is also a need to develop the flow of information, including that between the owners of fishing waters and recreational fishers. In the future, the Internet will play a key role in sharing information concerning fishing licences and the funding system of fishing.

Keywords: Fisheries Management Fee, recreational fisher, recreational fishing

Seppänen, E., Eskelinen, P., Salmi, P. & Immonen, H. 2012. Why do recreational fishers fail to pay for their licences? *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 5/2012. 30 p.

1. Johdanto

Kalastuslainsäädännön uudistus on meneillään. Tavoitteena on laki, joka vastaisi nykypäivän vaatimuksia ja muun muassa selkeyttäisi kalastuslupajärjestelmää. Nykyistä kalastuksenhoitomaksu- ja lupajärjestelmää pidetään yleisesti sekavana ja monimutkaisena (esim. Muje ym. 2010). Kalatalouden rahoituksen ongelmana on ollut, että suuri joukko vapaa-ajankalastajia ei maksa kalastuksenhoitomaksua tai läänikohtaista viehekalastusmaksua. Tässä raportissa esitellään kyselyn avulla kerättyjä tietoja kalastusmaksujen maksamattomuuden syistä.

Kaikki 18–64-vuotiaat muuta kalastusta kuin ongintaa ja pilkintää harrastavat kalastajat ovat veloitettuja maksamaan kalastuksenhoitomaksun. Se ei vielä oikeuta kalastamaan, vaan kalastajan on erikseen lunastettava läänikohtainen viehelupa tai kalaveden omistajan lupa. Kalastuksenhoitomaksuilla kerätyistä varoista suurin osa palautetaan kalatalouden käyttöön kalastusalueiden ja kalatalouden neuvontajärjestöjen toiminta-avustuksina, omistajakorvauksina ja kalataloudellisten edistämishankkeiden rahoituksena. Läänikohtaisten viehekalastuslupien maksukertymä palautetaan vedenomistajille kokonaisuudessaan. Omistajat, lähinnä osakaskunnat, ohjaavat kaksi kolmasosaa tuloistaan kalaistutuksiin ja muuhun kalavedenhoitotyöhön (Salmi ym. 2002).

Kyselytutkimuksien mukaan vain alle puolet, 43 %, maksuvelvoitteisista vapaa-ajankalastajista maksaa kalastuksenhoitomaksun (Toivonen ja Eskelinen 2007). Tilanne oli samanlainen läänikohtaisen viehekalastusmaksun nojalla kalastaneilla, määrä oli yli kaksinkertainen todellisiin maksusuorituksiin verrattuna. Kalastuksenhoitomaksutulot ovat suuruusluokaltaan 5,5 miljoonaa euroa vuodessa. Jos kaikki kalastuksenhoitomaksut olisi maksettu, olisi kalastuksenhoitomaksukertymä noussut 7–12 miljoonaan euroon vuodessa.

Kalastusmaksutulojen jakaminen ja palauttaminen kalaveden omistajille on ollut taustalla vuosien 1997, 2001, 2005 ja 2009 vapaa-ajankalastusta selvittäneille Suomi kalastaa -kyselytutkimuksille (Leinonen ym. 1998a,b, Toivonen ym. 2002, Toivonen ym. 2003, Toivonen 2006, Seppänen ym. 2011a,b). Tuloksista ilmenee muun muassa kotitalouden kaikkien henkilöiden kalastaminen eri kalastusmuodoilla. Vuoden 2009 kalastusta koskevassa kyselyssä tiedusteltiin kalastusta koskevien tietojen lisäksi pahimpia esteitä kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamiselle vaihtoehtokysymysten avulla. Tässä raportissa esitellään maksamattomuuden eri syiden yleisyyttä ja verrataan eri estevaihtoehtoja valinneiden ryhmiä toisiinsa.

2. Aineisto ja menetelmät

Vuoden 2009 vapaa-ajankalastuksesta kalastusalueilla tehtiin postikysely alkuvuonna 2010. Väestörekisteristä systemaattisena satunnaisotantana poimituille 40 100 kotitaloudelle lähetettiin kyselylomake, täyttöohje ja kalastusaluekartta. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan kotitalouden kaikkien henkilöiden pyyntipäivät kalastusalueittain, pyyntimuodoittain, viehekalastus lupatyypeittäin sekä saaliit lajeittain ja kalastusalueittain. Kyselyyn vastaamattomille lähetettiin kaksi uusintakyselyä. Kyselyn vastausprosentiksi tuli 51,2.

Kyselyiden pohjalta on laadittu kaksi raporttia (Seppänen ym. 2011a,b), jotka sisältävät keskeiset tulokset sekä yksityiskohtaiset kuvaukset kyselyssä ja tulosten laskennassa käytetyistä menetelmistä.

Vuoden 2009 kyselyn lomakkeessa tiedusteltiin vastaajan näkemyksiä kalastusmaksujen maksamisen esteistä kysymällä ”Mitkä ovat omalta ja kotitaloutenne kannalta olleet *pahimmat esteet* kalastuksenhoitomaksun ja muiden *kalastusmaksujen maksamiselle*? Mikä vähentää maksuhalukkuuttanne?” Tämän kysymyksen tuloksia ei ole aiemmin julkaistu.

Kysymys oli suunnattu kaikille kotitalouden jäsenille, jos ainakin yksi heistä oli kalastanut vuonna 2009. Siinä tarjottiin seitsemän kalastusmaksujen maksamattomuuden syytä, joihin pyydettiin ottamaan kantaa kaksijakoisesti joko ”Kyllä, on este” tai ”Ei, ei ole este”. Vastaajan oli mahdollista lisätä myös oma kahdeksas estevaihtoehto kohtaan ”Muu este, mikä?”.

Kysymyksessä ehdotetut maksuesteet olivat seuraavat:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat Internetiin, eikä minulla ole Internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono.

Aineisto jaettiin alaryhmiin kalastusaktiivisuuden ja kalastusalueiden mukaan. Väestötason estimaatit laskettiin luokkaspesifisiä kertoimia käyttäen. Jokaisella poimintaehdon täyttävällä henkilöllä oli yhtä suuri todennäköisyys tulla poimituksi otokseen. Asuntokunnilla, joissa on paljon poimintaehdon täyttäviä henkilöitä, oli suurempi todennäköisyys tulla poimituksi otokseen kuin asuntokunnilla, joissa on esimerkiksi vain yksi poimintaehdon täyttävä henkilö. Todennäköisyys sisältyä otokseen oli siis suoraan verrannollinen poimintaehdon täyttävien henkilöiden määrään asuntokunnassa. Vastaamistodennäköisyytenä voidaan pitää ositteen sisällä vastanneiden ja otoskoon suhdetta, ja silloin painokerroin on näiden todennäköisyyksien käänteislukujen tulo.

Vastauskato aiheuttaa tuloksiin harhaa, koska vastaamattomat saattavat käyttäytyä kalastuksen suhteen eri tavoin kuin vastanneet. Vastauskatoa korjattiin homogeenisten vastausryhmien mallilla, jossa muodostetaan vastaajaryhmiä, joiden oletetaan kalastuksen suhteen käyttäytyvän ryhmän sisällä keskenään samalla tavalla (Kekäläinen 2002). Ensimmäinen vastausryhmä koostui kotitalouksista, jotka vastasivat kyselyyn ensimmäisellä kierroksella, ja toisen vastausryhmän muodostivat kyselyyn toisella tai kolmannella kierroksella vastanneet kotitaloudet.

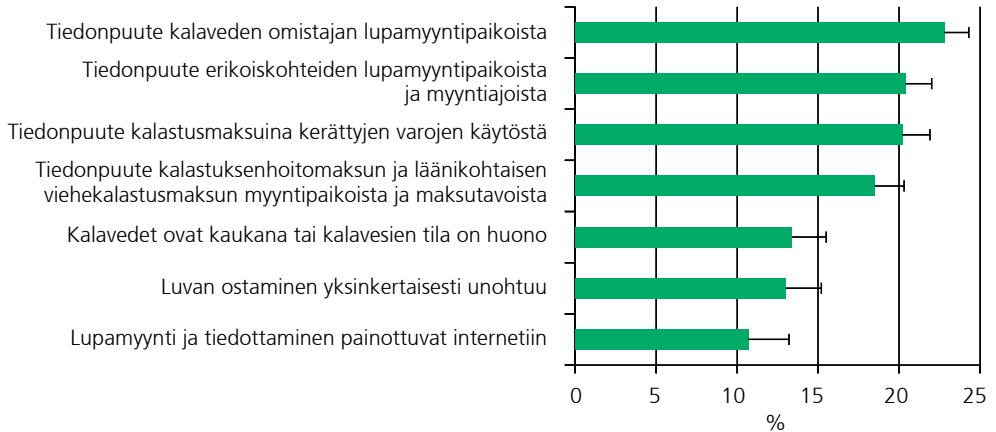
Kyselyn poimintayksikkö oli asuntokunta eli kaikki samassa osoitteessa asuvat henkilöt. Asuntokunta muodostuu yhdestä tai useammasta kotitaloudesta. Kyselyssä tilastoyksikkö oli kotitalous, joka määritellään muun muassa yhteisten rahojen käytön mukaan. Poimintayksikön (asuntokunta) ja tilastoyksikön (kotitalous) eron aiheuttama harha korjattiin kalibroinnilla. Kalibroitikerroin muutti asuntokuntia sisältävän otoksen vastaamaan kotitalouksia. Vastaajien kotitaloudet luokiteltiin kuuteen kotitalousryhmään: yksin asuva mies, yksin asuva nainen, lapseton pariskunta, lapsiperhe, jossa lapset alle 10-vuotiaita, lapsiperhe, jossa lapset yli 10-vuotiaita ja kotitalous, jonka muodostavat useampi kuin kaksi lapsetonta aikuista. Kuntatyyppin ja maantieteellisen sijainnin mukainen luokittelu perustui Väestörekisterikeskuksen otantaa varten tekemään jakoon, jossa Suomi jaettiin kuntien avulla kahdeksaan ositteeseen. Tuloksissa esitetyt prosenttiosuudet ovat estekysymyksiin *Kyllä* vastanneiden kotitalouksien prosenttiosuuksia kaikista kalastaneista kotitalouksista.

Vastaajien omat, avoimina vastauksina annetut estevaihtoehdot kohtaan ”Muu este, mikä?” luokiteltiin kuuteen eri sisältöryhmään, joiden prosenttiset osuudet laskettiin.

3. Kalastusmaksujen maksamisen esteitä

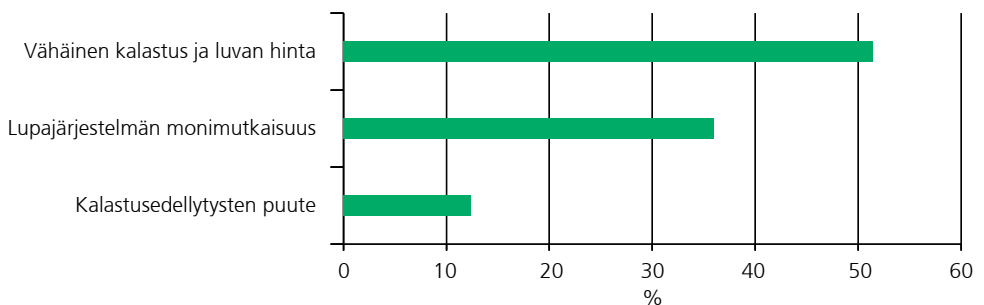
Tässä luvussa esitellään kalastusmaksujen maksamisen estevaihtoehtoja valinneiden vapaa-ajankalastajaryhmien eroja kalastusaktiivisuuden, pyynti- ja lupamuodon sekä sosioekonomista taustaa kuvaavien muuttujien avulla. Laajemmat tulostaulukot, joissa maksamisen esteiden prosenttiosuudet eri näkökulmista on esitetty variaatiokertoimin ja luottamusvälein (L.v. = 95 %:n luottamusväli), ovat liitteissä 1–7.

Suurimmiksi esteiksi kalastusmaksujen maksamattomuudelle ilmoitettiin tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista, erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista, kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä ja kalastushoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista (kuva 1). Vähäisempinä lupamaksujen maksamisen esteinä pidettiin kalavesien kaukaista sijaintia tai huonoa tilaa, luvan ostamisen unohtumista ja Internet-yhteyksien puuttumista.

Kuva 1. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosenttiosuudet variaatiokertoimin.

Avoimissa vastauksissa ilmoitetut syyt luokiteltiin aihepiireittäin kolmeen ryhmään. Useimmin ilmoitettujen kalastusmaksujen maksamattomuuden syiden ryhmän muodostivat kalastusaktiivisuuteen ja kustannuksiin liittyvät syyt, kuten kalastuksen vähäisyys ja satunnaisuus sekä luvan hinta. Seuraavaksi eniten ilmoitettujen syiden ryhmä koostui lupajärjestelmän toimivuuteen liittyvistä seikoista. Näitä syitä olivat muun muassa lupajärjestelmän sekavuus, hankalat lupa-alueet, lupa-alueiden rajojen epäselvyys, lupien liian suuri määrä ja valvonnan vähäisyys. Myös erilaiset kalastusedellytysten puutteet mainittiin lupien maksamista estävinä seikkoina. Tähän ryhmään kuuluivat seuraavat syyt: huonot saaliit, hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamat haitat, kalastusrajoitusten tai muiden kalastajien harjoittaman kalastuksen aiheuttamat kalastusesteet, veneen, kalastusvälineiden, kalastustaidon tai kalakaverin puute, vanhuuden tai sairauden kalastuksen harrastamiselle aiheuttamat esteet (kuva 2).

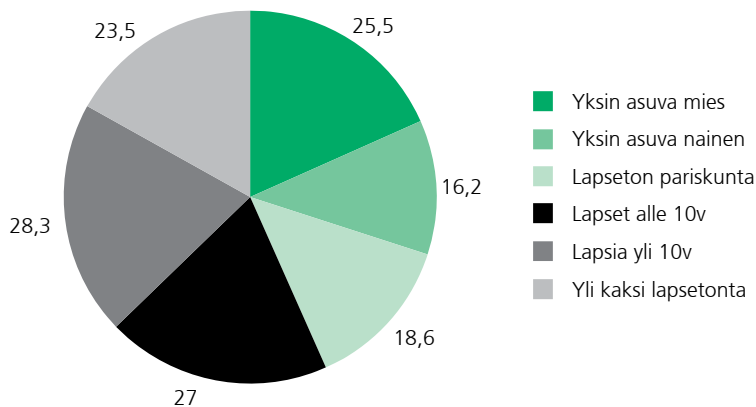
Kuva 2. Muita kalastusmaksujen maksamattomuuden syitä.

3.1 Tiedonpuute kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista

Tiedonpuute kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista (esimerkiksi verkkolupien myyntipaikoista) vähensi eniten satunnaisesti, mutta vähintään kolmella kalastusalueella, ongintaa ja pilkintää harrastavien halukkuutta suorittaa lupamaksuja (taulukko 1). Tämä tiedonpuute oli luonteenomaista lapsiperheille, joissa oli yli 10-vuotiaita lapsia (kuva 3) ja jotka asuvat Etelä- ja Länsi-Suomen kaupunkimaisissa sisämaan kunnissa. Päinvastoin aktiivisesti yhdellä kalastusalueella verkko- ja katiskakalastusta harrastavat kokivat tämän tiedonpuutteen harvimmien lupien maksamisen esteeksi (taulukko 1). He olivat tyypillisesti Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen muiden kuntien yksin asuvia naisia. Erot kotitalousryhmien välillä suhtautumisessa tähän lupien maksamisen esteeseen eivät olleet suuria (kuva 3). Lääninluvalla viehekalastaneet valitsivat tiedonpuutteen kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista hieman muilla viehekalastusluvilla kalastavia useammin luvan hankkimisen esteeksi.

Taulukko 1. Tiedonpuutteen kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista useimmin ja harvimmien kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimmien
Kalastusaktiivisuus	< 10 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	≥ 3	1
Pyyntimuoto	onginta ja pilkintä	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus
Kotitalousryhmä	lapsiperhe, jossa yli 10-vuotiaita lapsia	yksin asuva nainen
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	Etelä- ja Länsi-Suomen kaupunkimainen sisämaan kunta	Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen muu kunta

Kuva 3. Kotitaloudet (%), jotka valitsivat tiedonpuutteen kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista esteeksi kalastusluvan ostamiselle ryhmiteltynä kotitalousryhmän mukaan.

3.2 Tiedonpuute erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista

Kalaveden omistajan luvalla harvoin, mutta vähintään kolmella kalastusalueella, kalastaneille viehekalastajille tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista oli useimmin lupamaksujen maksamattomuuden syynä (taulukko 2). He olivat Väli- ja Pohjois-Suomen kaupunkimaisissa rannikkokunnissa yksin asuvia miehiä tai lapsiperheitä. Sen sijaan vain yhdellä kalastusalueella runsaasti muuta kalastusta harrastaneet taajaan asuttujen ja maaseutumaisien rannikkokuntien yksin asuvat naiset valitsivat tämän maksamisen esteen harvimmalla (taulukko 2). Eri vieheluvilla kalastavista lääninluvalla kalastavat kokivat tiedonpuutteen erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista usein luvan maksamisen esteeksi.

Taulukko 2. Tiedonpuutteen erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista useimmin ja harvimmalla kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimmalla
Kalastusaktiivisuus	< 10 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	≥ 3	1
Pyyntimuoto	viehekalastus	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus
Kotitalousryhmä	yksin asuva mies tai lapsiperhe, jossa yli 10-vuotiaita lapsia	yksin asuva nainen
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	Väli- ja Pohjois-Suomen kaupunkimainen rannikkokunta	taajaan asuttu ja maaseutumainen rannikkokunta

3.3 Tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä

Vähintään kolmella kalastusalueella 10–20 pyyntipäivää vuodessa kalastaneet viehekalastajat valitsivat tiedonpuutteen kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä useimmin kalastuslupamaksujen maksamisen esteeksi (taulukko 3). Tyypillisimmin he olivat Itä-Suomen kaupunkimaisissa kunnissa yksin asuvia miehiä. Harvimmalla luvan maksamisen esteeksi tämän tiedonpuutteen kokivat verkko- ja katiskakalastajat, joille kertyi yhdellä kalastusalueella yli 20 pyyntipäivää vuodessa (taulukko 3). Kotitalousryhmältään he edustivat yksin asuvia naisia, jotka tulivat pääkaupunkiseudun kunnista. Suhtautumisessa tähän tiedonpuutteeseen luvan maksamisen esteenä kotitalousryhmien väliset erot olivat pieniä. Lääninluvalla viehekalastajat valitsivat tämän esteen muilla luvilla viehekalastavia useammin luvan hankkimisen esteeksi.

Taulukko 3. Tiedonpuutteen kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä useimmin ja harvimminkin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimminkin
Kalastusaktiivisuus	10–20 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	≥ 3	1
Pyyntimuoto	viehekalastus	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus
Kotitalousryhmä	yksin asuva mies	yksin asuva nainen
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	Itä-Suomen kaupunkimainen kunta	pääkaupunkiseutu

3.4 Tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista

Onkijat ja pilkkijät, jotka kalastivat harvoin, mutta kahdella kalastusalueella, pitivät tiedonpuutetta kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun lupamyyntipaikoista useimmin luvan ostamisen esteenä (taulukko 4). He edustivat lapsiperheitä, jotka tulivat kaupunkimaisista rannikkokunnista Väli- ja Pohjois-Suomen alueelta. Harvimminkin tiedonpuutteen kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun lupamyyntipaikoista luvan maksamattomuuden syyksi ilmoittivat muun kalastuksen, lähinnä verkko- ja katiskakalastuksen, harrastajat, jotka kalastivat paljon ja vähintään kolmella kalastusalueella (taulukko 4). He olivat Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen muiden kuntien lapsettomia pariskuntia. Kotitalousryhmien väliset erot olivat pieniä. Viehekalastajista lääninluvalla kalastavat pitivät tätä estettä muilla luvilla viehekalastavia useammin luvan hankkimisen esteenä.

Taulukko 4. Tiedonpuutteen kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista useimmin ja harvimminkin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimminkin
Kalastusaktiivisuus	< 10 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	2	≥ 3
Pyyntimuoto	onginta ja pilkintä	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus
Kotitalousryhmä	lapsiperhe, jossa alle tai yli 10-v. lapsia	lapseton pariskunta
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	Väli- ja Pohjois-Suomen kaupunkimainen rannikkokunta	Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen muu kunta

3.5 Kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono

Kalavesien kaukaisen sijainnin tai huonon tilan valitsivat useimmin lupien maksamisen esteeksi onkijat ja pilkkijät, jotka kalastivat harvoin, mutta vähintään kolmella kalastusalueella. Ominaista heille oli, että he edustivat lapsiperheitä, joissa oli alle 10-vuotiaita lapsia ja jotka asuvat Itä-Suomen kaupunkimaisissa kunnissa (taulukko 5). Ne, jotka kokivat kalavesien kaukaisen sijainnin tai huonon tilan harvimminkin lupien maksamisen esteeksi, kalastivat runsaasti verkoilla ja katiskalla, mutta vain yhdellä kalastusalueella (taulukko 5). He olivat Väli- ja Pohjois-Suomen kaupunkimaisissa rannikkokunnissa asuvia lapsettomia pariskuntia. Kotitalousryhmien välillä ei ollut merkittäviä eroja suhtautumisessa kalavesien kaukaiseen sijaintiin tai huonoon tilaan luvan maksamisen esteenä. Lääninluvalla ja kalaveden omistajan luvalla viehekalastaneet pitivät tätä yhtä usein luvan maksamisen esteenä.

Taulukko 5. Kalavesien kaukaisen sijainnin tai huonon tilan useimmin ja harvimminkin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimminkin
Kalastusaktiivisuus	< 10 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	≥ 3	1
Pyyntimuoto	onginta ja pilkintä	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus
Kotitalousryhmä	lapsiperhe, jossa alle 10-vuotiaita lapsia	lapseton pariskunta
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	Itä-Suomen kaupunkimainen kunta	Väli- ja Pohjois-Suomen kaupunkimainen rannikkokunta

3.6 Luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu

Ongintaa ja pilkintää satunnaisesti kahdella kalastusalueella harrastaneille vapaa-ajankalastajille luvan ostamisen unohtuminen oli useimmin luvan maksamisen este. Tyypillisimmin he olivat pääkaupunkiseudun kunnista tulevia yksin asuvia miehiä tai lapsiperheitä, joissa oli yli 10-vuotiaita lapsia (taulukko 6). Luvan ostamisen unohtumista pitivät maksamisen esteenä harvimminkin verkko- ja katiskakalastusta harrastavat lapsettomat pariskunnat, joille pyyntipäiviä kertyy vuodessa runsaasti ja jotka kalastavat vähintään kolmella kalastusalueella (taulukko 6). Erot kotitalousryhmien välillä olivat melko pieniä luvan ostamisen unohtamisen suhteen. Viehekalastajista lääninluvalla viehekalastavat valitsivat unohtamisen hieman muita viehekalastajia useammin luvan maksamisen esteeksi.

Taulukko 6. Luvan ostamisen unohtumisen useimmin ja harvimmin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

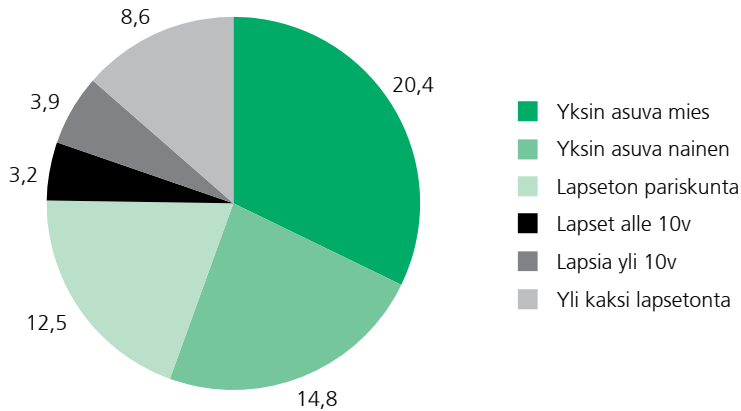
	Useimmin	Harvimmin
Kalastusaktiivisuus	< 10 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	2	≥ 3
Pyyntimuoto	onginta ja pilkintä	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus
Kotitalousryhmä	lapsiperhe, jossa yli 10-vuotiaita lapsia tai yksin asuva mies	lapseton pariskunta
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	pääkaupunkiseutu	Väli- ja Pohjois-Suomen kaupunkimainen rannikkokunta

3.7 Lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat Internetiin, eikä minulla ole Internet-yhteyksiä

Lupamyynnin ja tiedottamisen painottumista Internetiin ja sitä, ettei kotitaloudessa ole Internet-yhteyksiä, pitivät useimmin luvan maksamisen esteenä runsaasti, mutta vain yhdellä kalastusalueella, verkko- ja katiskakalastusta harrastavat vapaa-ajankalastajat (taulukko 7). He olivat tyypillisimmin Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen muiden kuntien yksin asuvia miehiä. Myös yksin asuville naisille ja lapsettomille pariskunnille lupamyynnin ja tiedottamisen painottuminen Internetiin oli huomattavan usein luvan hankkimisen esteenä (kuva 4). Harvimmin tämän tiedonpuutteen valitsivat lupien maksamattomuuden syyksi satunnaisesti, mutta kahdella kalastusalueella, viehekalastusta harrastavat (taulukko 7). He edustivat lapsiperheitä, joissa oli alle 10-vuotiaita lapsia (kuva 4), ja he asuivat pääkaupunkiseudun kunnissa. Tämän esteen valitsivat luvan maksamattomuuden syyksi yhtä usein lääninluvalla ja kalavedenomistajan luvalla viehekalastaneet.

Taulukko 7. Lupamyynnin ja tiedottamisen painottumisen Internetiin useimmin ja harvimmin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi valinneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimmin
Kalastusaktiivisuus	> 20 pyyntipäivää vuodessa	< 10 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	1	2
Pyyntimuoto	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus	viehekalastus
Kotitalousryhmä	yksin asuva mies	lapsiperhe, jossa alle 10-vuotiaita lapsia
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen muu kunta	pääkaupunkiseutu

Kuva 4. Kotitaloudet (%), jotka valitsivat lupamyynnin ja tiedottamisen painottumisen Internetiin sekä omien Internet-yhteyksien puuttumisen esteeksi kalastuslupan ostamiselle ryhmiteltynä kotitalousryhmän mukaan.

3.8 Muut maksamattomuuden syyt

Kuten luvun 3 alussa kuvattiin, avoimissa vastauksissa esitetyt luvan hankkimisen esteet luokiteltiin kolmeen ryhmään: 1) vähäinen kalastus ja luvan hinta, 2) lupajärjestelmän monimutkaisuus ja 3) kalastusedellytysten puute (kuva 2). Osa avoimista vastauksista toi esille paremmin syytä maksuhalukkuuden vähenemiseen kuin esteitä kalastusmaksujen maksamiselle.

3.8.1 Vähäinen kalastus ja luvan hinta

Muiksi kalastusmaksujen maksamattomuuden syyksi ilmoitettiin useimmin kalastuksen vähäisyys ja satunnaisuus sekä luvan hinta verrattuna kalastuksen määrään. Näistä syistä luvan hankkimatta jättäneet olivat tyypillisimmin vähän ja vain yhdellä kalastusalueella onkivia ja pilkkiviä vapaa-ajankalastajia (taulukko 8). Kotitalousryhmältään he edustivat lapsettomia pariskuntia, jotka tulevat pääkaupunkiseudulta. Harvimminkin kalastuksen vähäisyyden tai luvan hinnan maksamisen esteeksi ilmoittivat runsaasti ja vähintään kolmella kalastusalueella verkko- ja katiskakalastusta harrastavat, taajaan asuttujen ja maaseutumaisten rannikkokuntien yksin asuvat miehet (taulukko 8).

Kalastuksen satunnaisuuden ja luvan hinnan merkitystä kalastuslupien maksamiseen kommentoitiin muun muassa seuraavasti:

”Lupa tuntuu turhalta, kun kalastus on vähäistä ja satunnaista”.

”Kalastusmaksuja edellyttävä kalastus erittäin vähäistä, vain 0–5 kertaa/vuosi. Maksu liian suuri näin vähäiselle kalastukselle.”

”Fiskar så sällan, att fiskekort inte behövs.”

”Kalastushoitomaksu liian kallis saavutettavaan hyötyyn nähden. Kalastuskunnan pyydyslupamaksut on ok.”

”Läinikohtainen viehekalastuslupa rahastusta näillä kalastusmäärillä.”

Taulukko 8. Kalastuksen vähäisyyden ja satunnaisuuden tai luvan hinnan useimmin ja harvimminkin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi ilmoittaneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimminkin
Kalastusaktiivisuus	< 10 pyyntipäivää vuodessa	> 20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	1	≥ 3
Pyyntimuoto	onginta ja pilkintä	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskalastus
Kotitalousryhmä	lapseton pariskunta	yksin asuva mies
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	pääkaupunkiseutu	taajaan asuttu ja maaseutumainen rannikkokunta

3.8.2 Lupajärjestelmän monimutkaisuus

Lupien maksamattomuuden syyksi oli myös usein ilmoitettu seikkoja, jotka liittyivät lupajärjestelmän toimivuuteen. Näitä olivat muun muassa lupajärjestelmän sekavuus, hankalat lupa-alueet ja lupa-alueiden rajojen epäselvyys, erilaisten kalastuslupien suuri määrä sekä valvonnan vähäisyys. Näitä syitä ilmoittivat muita useammin luvan maksamisen esteeksi runsaasti, mutta vain yhdellä kalastusalueella, viehekalastavat pääkaupunkiseudun lapsettomat pariskunnat (taulukko 9). Kaikkein harvimminkin näitä syitä pitivät luvan hankkimisen esteenä usealla kalastusalueella, 10–20 päivänä vuoden aikana onkineet ja pilkkineet taajaan asuttujen, maaseutumaisten rannikkokuntien yksin asuvat naiset (taulukko 9). Seuraavassa on esimerkkejä vastaajien lupajärjestelmän monimutkaisuuteen liittyvistä näkemyksistä.

Lupajärjestelmän sekavuus, hankalat lupa-alueet ja lupa-alueiden rajojen epäselvyys:

”Pirstaleiset kalastusalueet.”

”Etelärannikolla osakaskunnat/vesistöt hyvin pirstaloituneita. Omistajat eivät ole yhteistyökykyisiä. Onko jossain jotain karttaa, mistä omistuksia voisi katsoa?”

”Lupamyyjät voisivat olla paremmin perillä alueista, joille lupia myyvät.”

”Brist på information om områden och vilket tillstånd som behövs.”

Erilaisten kalastuslupien suuri määrä:

”Liian monimutkaista, kun on monia lupia. Erikoiskohteet ymmärrän, esim. arvokalaa koskevat luvat.”

”Vaaditaan liian monta lupaa. Pitäisi olla vain yksi lupa, ja sillä saisi kalastaa koko Suomen alueella.”

”Läinikohtaiset luvat tulisi poistaa ja siirtyä koko Suomen lupaan.”

”Viehekalastuslupa koko Suomea kattavaksi!”

”Nyt lupia on liikaa, kun joutuu lunastamaan valtion luvan, useita lääninlupia, kun kalastaa eri puolilla maata, ja usein vielä kalastuskunnan luvat. Vaivalloista ja liian kallista!”

Valvonnan vähäisyys:

”Maksujen maksamattomuus muiden kalastusta harjoittavien osalta huolestuttaa. Valvonnan, sanktioiden ja tiedotuksen vähäisyys luvatta kalastuksen osalta.”

”35 vuoteen ei ole näkynyt tarkastajia.”

”Joillakin alueilla katsotaan läpi sormien paikallisten kalastajien vieheiden lukumäärää.”

”Lupamaksun suuruus suhteessa kiinnijäämisen riskiin.”

”Valvonnan täydellinen puute.”

”Dålig övervakning!”

”Liian vähäinen kalastuksen valvonta (alamittoja ja kiintiöitä ei noudateta).”

”Lupatarkastajien ’käytöstavat’ vesillä.”

Taulukko 9. Lupajärjestelmän monimutkaisuuden, erilaisten lupien suuren määrän tai valvonnan vähäisyyden useimmin ja harvimmin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi ilmoittaneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimmin
Kalastusaktiivisuus	> 20 pyyntipäivää vuodessa	10–20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	1	≥ 3
Pyyntimuoto	viehekalastus	onginta ja pilkintä
Kotitalousryhmä	lapseton pariskunta	yksin asuva nainen
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	pääkaupunkiseutu	taajaan asuttu ja maaseutumainen rannikkokunta

3.8.3 Kalastusedellytysten puute

Edellisiä harvemmin ilmoitettuja lupien maksamisen esteitä olivat kalastusedellytysten puutteeseen liittyvät seikat. Näitä olivat huonot saaliit sekä hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamat haitat, kalastusrajoitusten tai muiden kalastajien harjoittaman kalastuksen aiheuttamat kalastusesteet, veneen, kalastusvälineiden, kalastustaidon tai kalakaverin puute sekä vanhuuden tai sairauden kalastuksen harrastamiselle tuomat esteet. Kalastusedellytyksiin liittyviä lupien maksamattomuuden syitä ilmoittivat useimmin pääkaupunkiseudulla tai Etelä- ja Länsi-Suomen kaupunkimaisissa rannikkokunnissa asuvat lapsettomat pariskunnat, jotka harrastivat runsaasti verkko- ja katiskakalastusta, mutta vain yhdellä kalastusalueella (taulukko 10). Harvimmin näitä syitä pitivät maksamisen esteenä vähintään kolmella kalastusalueella 10–20 päivää vuodessa ongintaa ja pilkintää harrastavat yksin asuvat miehet, jotka tulevat Itä-Suomen kaupunkimaisista kunnista (taulukko 10).

Taulukko 10. Kalastusedellytysten puutteen useimmin ja harvimmin kalastusmaksujen maksamisen esteeksi ilmoittaneiden vapaa-ajankalastajien kalastusaktiivisuus ja sosioekonomiset taustatekijät.

	Useimmin	Harvimmin
Kalastusaktiivisuus	> 20 pyyntipäivää vuodessa	10–20 pyyntipäivää vuodessa
Kalastusalueiden määrä	1	≥ 3
Pyyntimuoto	muu kalastus, lähinnä verkko- ja katiskakalastus	onginta ja pilkintä
Kotitalousryhmä	lapseton pariskunta	yksin asuva mies
Kuntatyyppi ja maantieteellinen sijainti	pääkaupunkiseutu tai Etelä- ja Länsi-Suomen maaseutumainen sisämaan kunta	Itä-Suomen kaupunkimainen kunta

Tarkasteltaessa ryhmän osa-alueita tarkemmin havaittiin joitakin pieniä painotuseroja, lähinnä pyyntimuodon ja kalastusaktiivisuuden osalta, vertailussa koko ryhmän tuloksiin. Veneen, kalastusvälineiden, kalastustaidon tai kalakaverin puutteen lupien maksamattomuuden syyksi ilmoittivat useimmin verkko- ja katiskakalastajat, jotka kalastivat vähemmän kuin 10 päivää vuodessa. Harvimmin näitä syitä pitivät maksamisen esteenä taajaan asuttujen ja maa-seutumaisten rannikkokuntien viehekalastajat. Ne, joille vanhuuden tai sairauden aiheuttamat kalastusesteet olivat useimmin lupamaksujen maksamattomuuden syynä, kalastivat harvoin verkoilla ja katiskalla. Runsaasti viehekalastusta harrastavat ilmoittivat tämän syyn harvimmin. Seuraavassa on esimerkkejä vastaajien kalastusmahdollisuuksien puutteisiin ja saaliiden vähyyteen liittyvistä näkemyksistä.

Huonot saaliit tai hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamat haitat:

"Lupa alkaa olla turha, kun ei tule saalista. Merimetsot ja hylkeet verottavat liikaa. Verkossa voi olla viisikin syötyä kuhaa."

"Kalansaaliin vähyys."

"Hylkeet lisääntyneet paljon, repivät verkot ja syövät kalat"

"Ei viitsisi maksaa, hylje syö kaikki arvokalat ja rikkoo verkon."

"Sälarna äter upp alla nyttofisk."

"Kovasti mainostetuissa kalavesissä huonot saalismahdollisuudet."

"Merimetson lisääntyminen vähentänyt kalakantaa."

Kalastusrajoitusten tai muiden kalastajien harjoittaman kalastuksen aiheuttamat kalastusesteet:

"Norpan suojeluvouhotus."

"Ammattinuottaajat vievät saaliit."

"Verkkokalastajat vievät kaikki täysimittaiset kuhat."

"Muutama mökkiläinen pitää koko kesän verkkoja samoissa paikoissa, joten muille ei jää tilaa. Samat kalastajat ajavat yötä päivää moottoriveneillä 10 vapaa perässä."

"Verkkokalastus häittää uistelua."

Veneen, kalastusvälineiden, kalastustaidon tai kalakaverin puute:

"Ei ole käytössä venettä."

"Ainoa virveli varastettu."

"Välineiden puute, taito puuttuu, maastossa ei matoja."

"Ei ole autoa eikä kalavehkeitä."

"Kalakaverin puute!"

Vanhuuden tai sairauden aiheuttamat kalastusesteet:

"Ikä alkaa painaa, liikkumisvaikeuksia."

"Huono terveys, sydänvika."

"Olen liikuntarajoitteinen. Voin käydä ongella vain sellaisella rannalla, johonka pääsee autolla."

4. Tulosten tarkastelu

4.1 Koetut esteet kalastajaryhmittäin

Vaikka tietoa kalastuksenhoitomaksusta ja muista kalastuslupamaksuista on saatavana monin tavoin, kyselytutkimus osoitti, että kaikkien vapaa-ajankalastajien mielestä tietoa ei ole riittävästi tarjolla. Esitetyistä vaihtoehdoista esteiksi kalastusmaksujen maksamiselle valittiin yleisimmin tiedonpuute kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista, erikoiskohteiden ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun lupamyyntipaikoista ja -tavoista sekä kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä.

Vapaa-ajankalastajat, jotka kalastivat harvoin vesialueen omistajan viehe- tai verkkokalastusluvalla, valitsivat tiedonpuutteen lupamyyntipaikoista useimmin esteeksi luvan ostamiselle kuin paljon kalastavat. Luvan hankkimisen unohtuminen, kalavesien kaukainen sijainti tai veden huono tila ilmoitettiin esteeksi sitä harvemmin, mitä enemmän pyyntipäiviä vuodessa kertyi.

Useammalla kuin kolmella kalastusalueella kalastavat olivat paremmin tietoisia kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista. He pitivät enemmän maksamisen esteenä tiedonpuutetta kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista, erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista sekä kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä kuin vain yhdellä kalastusalueella kalastavat.

Muuta kalastusta, lähinnä verkko- ja katiskakalastusta, kalavedenomistajan luvalla harrastavien sekä onginnan ja pilkinnän harrastajien mielestä suurin este lupamaksujen maksamiselle oli lupamyynnin ja tiedottamisen painottuminen Internetiin sekä omien Internet-yhteyksien puuttuminen.

Onginnan ja pilkinnän harrastajat valitsivat tiedonpuutteen kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista, kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista, erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista sekä kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä useammin lupamaksujen maksamisen esteeksi kuin muiden kalastusmuotojen harrastajat.

Viidessä seitsemästä estevaihtoehdosta lääninluvalla viehekalastavat valitsivat esteen useammin kuin muilla viehekalastusluvilla kalastavat. Kahdessa esteessä, joista toinen liittyi kalavesien kaukaiseen sijaintiin tai huonoon tilaan ja toinen tiedottamisen painottumiseen Internetiin sekä omien Internet-yhteyksien puuttumiseen, lääninluvalla ja kalavedenomistajan luvalla viehekalastavat valitsivat esteen yhtä usein. Ikäluvalla viehekalastavat valitsivat jokaisen luvan maksamisen esteen harvemmin kuin muilla viehekalastusluvilla kalastavat.

Kotitalousryhmien välillä havaittiin selviä eroja suhtautumisessa lupien maksamisen esteisiin. Tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista oli lapsiperheille muita kotitalousryhmiä useammin lupien maksamisen este, lapsettomille pariskunnille kaikkein harvimmin. Perheet, joissa oli yli 10-vuotiaita lapsia, pitivät tiedonpuutetta kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista useammin esteenä kuin muut kotitalousryhmät, harvimmin esteeksi sen valitsivat yksin asuvat naiset. Yksin asuvat miehet ja lapsiperheet pitivät tiedonpuutetta erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista muita kotitalousryhmiä useammin esteenä, yksin asuvat naiset harvimmin. Tiedonpuu-

te kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä ja lupamyynnin ja tiedottamisen painottuminen Internetiin sekä se, ettei henkilöllä ole Internet-yhteyksiä, olivat yksin asuville miehille selvästi muita kotitalousryhmiä useammin lupien maksamisen esteenä. Yksin asuville naisille ja lapsettomalle pariskunnalle luvan ostamisen unohtuminen oli harvimminkin syytä lupien maksamattomuudelle. Kalavesien kaukaisen sijainnin tai huonon tilan taas valitsivat muita kotitalousryhmiä useammin lupamaksujen hoitamisen esteeksi yksin asuvat naiset ja perheet, joissa oli alle 10-vuotiaita lapsia.

4.1.1 Asuinpaikka – kotitalousryhmä – pyyntimuoto

Suhtautumisessa lupamaksujen maksamisen esteisiin oli painotuseroja sen mukaan, missä vastaaja asui, millaista kotitaloutta hän edusti ja mitä pyyntimuotoa hän pääasiassa käytti.

Läntisen Suomen rannikkoalueen ongintaa ja pilkintää harrastaville lapsiperheille luvan hankkimisen esteenä oli useimmin tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun lupamyyntipaikoista. Sen sijaan Etelä- ja Länsi-Suomen sisämaa-alueen onkivat ja pilkkivat lapsiperheet valitsivat useimmin luvan maksamattomuuden syyksi tiedonpuutteen kalaveden omistajan lupamyyntipaikoista. Länsirannikon viehekalastusta harrastavat yksin asuvat miehet ja lapsiperheet pitivät tiedonpuutetta erikoiskohtien lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista eniten luvan maksamisen esteenä, kun taas Itä-Suomen viehekalastaville, yksin asuville miehille suurin lupien maksamisen este oli tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä.

Lupamyynnin ja tiedottamisen painottuminen Internetiin, ja omien Internet-yhteyksien puuttuminen, esti useimmin Itä- ja Pohjois-Suomessa asuvien verkko- ja katiskakalastusta harrastavien, yksin asuvien miesten luvan hankkimista. Etelä-Suomen ongintaa ja pilkintää harrastaville lapsiperheille luvan ostamisen unohtaminen oli useimmin kalastuslupamaksujen maksamisen esteenä. Itä-Suomessa asuvat ongintaa ja pilkintää harrastavat lapsiperheet taas valitsivat kalavesien kaukaisen sijainnin tai huonon tilan useimmin luvan hankkimisen esteeksi.

4.1.2 Eroja kalastamisessa sukupuolten ja kotitalousryhmien välillä

Kotitalousryhmäkohtaisten tulosten suhteellistamiseksi on hyvä tarkastella kalastusharrastukseen osallistumista yleisemmin. Vuonna 2010 kalastaneiden henkilöiden osuus väestöstä oli 32 %. Kalastajien määriä otoluokittain tarkasteltaessa on havaittu eroa sukupuolten välillä: miehistä kalastaneita oli selvästi suurempi osa (42 %) kuin naisista (21 %) (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2011). Myös ikäryhmien välillä on havaittu eroa: nuorimmissa ikäryhmissä (14–24-vuotiaat) ero miesten ja naisten välillä oli vähäisin, mutta kasvoi jo kaksinkertaiseksi keski-ikäisten ikäryhmässä (Mikkola ja Yrjölä 2003).

Kotitalouden rakenteella on myös vaikutusta kalastajien osuuteen. Mikkolan ja Yrjölän (2003) tutkimuksen mukaan kalastusta harrastaneista 43 % edusti lapsiperheitä, 21 % lapsettomia pariskuntia ja 35 % muita aikuistalouksia. Kalastaneista suurempi osuus asui maaseudulla tai kuntakeskuksissa, ja heille kalastusharrastus oli tärkeämpi kuin kaupungissa asuville. Lapsuuden asuinympäristölläkin on vaikutusta, kalastusta harrastavista suurempi osuus on kotoisin maaseudulta.

Käytetyin pyyntimuoto vuonna 2010 oli onkiminen, jota harrasti 68 % kalastajista. Heittovavalla kalasti 41 % ja pilkkivavalla 28 % kalastajista. Katiskaa, mertaa tai rysää käytti 26 %, verkkoa 25 % ja vetouistinta 21 % kalastajista (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2011). Pyyntimuotojen käytössä on eroa sukupuolten välillä (Mikkola ja Yrjölä 2003). Miesten suosituin pyyntimuoto oli heittovapakalastus (30 %) ja seuraavaksi suosituimpia olivat onginta (22 %) ja verkkokalastus (20 %). Naisista joka toinen piti mato-onkea tärkeimpänä pyyntimuotona, mutta myös verkkokalastus ja heittovapakalastus olivat naisten suosiossa.

4.1.3 Erikoiskohteita epätasaisesti Suomen alueella

Selkeästi useimmin tiedonpuute erikoiskohteiden lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista valittiin lupien maksamisen esteeksi Länsi-Suomen rannikkokunnissa asuvien keskuudessa. Erikoiskohteet ovat jakautuneet melko epätasaisesti koko Suomen alueelle: Etelä- ja Länsi-Suomessa niitä on melko harvassa, mutta Kainuun korkeuksilta alkaen Pohjois-Suomessa hyvinkin tiheässä. Erikoiskohteissa on usein arvokkaita lohikalakantoja, jotka lisääntyvät vesistössä luontaisesti tai istutuksin tuettuina. Useimmissa kohteissa on myös kalastajille suunniteltuja rakenteita, esimerkiksi tulipaikkoja, laavuja, riippusiltoja, pitkospuita, polkuja ja laitureita, ja niiden lähistöllä matkailupalveluita. Erikoiskohteiden omistus, hallinta, hoito, laatu ja kalastussäännöt vaihtelevat kohteittain. Tieto näiden kalastuskohteiden lupien myyntipaikoista on jossain määrin hajallaan, vaikka maakunnallisia tai muita alueellisia oppaita ja esitteitä kalastuskohteista onkin monilla alueilla laadittu ja viety myös Internetiin. Erikoiskohteissa kalastuksen valvonta on kaikkein helpointa ja luvatta kalastaminen vaikeinta. Tiedon puute näiden kohteiden lupamyynnistä saattaa vähentää niillä käyntiä enemmän kuin olla syy kalastaa luvatta.

4.2 Johtopäätökset

Aiemman tutkimuksen (Toivonen ja Eskelinen 2007) mukaan kalastuksenhoitomaksuja suoritetaan vuodessa noin 300 000, kun maksun piiriin kuuluvia vapaa-ajankalastajia on arvioitu olevan lähes 700 000. Kun tulosta peilataan tämän kyselyn tuloksiin, voi päätellä, että lupamaksunsa maksaneet ovat aktiivisesti kalastavia henkilöitä, jotka tuntevat lupajärjestelmän. Pääosa suuresta maksamattomien joukosta koostuu vähän ja satunnaisesti kalastavista. Kalastusmaksujen laiminlyönti liittyy kokemukseen järjestelmän mielekkyydestä ja oikeudenmukaisuudesta, kun kalastaja suhteuttaa satunnaisen kalastuksensa ja vähäiset saaliinsa maksun määrään. Kuten Hiedanpää ja Toivonen (2007) ovat todenneet, maksuja laiminlyövät kalastajat saattavat kokea itsensä ulkopuolisiksi ja eivät pidä kalastuksen lupajärjestelmän tarkoitusta tai vaikutuksia oman kalastamisensa kannalta tähdellisinä. On myös ilmeistä, että kerran keksässä mökkirannassa heittovapaan tarttuvan satunnaisen kalastajan mieleen ei kalastuslupan tarve ensimmäisenä edes juolahda tai jos se huomataan, lupaa ei siinä tilanteessa välttämättä hankita.

Monelle kalastajalle ongelmia tuottavat lupajärjestelmän sekavuus, hankalat ja epäselvät lupa-alueet sekä erilaisten lupien suuri määrä ja järjestelmän monimutkaisuus. Kalastusoikeus on erikoislaatuinen omaisuudenlaji. Luonnonvaroina kalat ovat vesialueen tuottoa, eikä omistusoikeus kohdistu konkreettisesti omistajan vesialueella liikkuviin kaloihin, vaan se tarkoittaa

oikeutta hyödyntää kyseistä kalakantaa sekä määrätä siitä (Mättö 2009). Kalavedenomistajan oikeutta määrätä kalastuksesta on viime vuosikymmeninä rajoitettu, ja samalla vesialueiden käyttöä koskevan sääntelyn erityispiirteinä ovat muille kuin omistajille annetut laajat käyttöoikeudet, kuten jokamiehenoikeuksiin rinnastettava onkiminen ja pilkkiminen (Määttä 2002, Salmi ym. 2008). Päällekkäisten lupamaailmojen ymmärtäminen ja niiden antamissa rajoissa toimiminen edellyttää jossain määrin perehtymistä. Veroluonteinen kalastuksenhoitomaksujärjestelmä on vaikeasti ymmärrettävä osittain myös siksi, että se ei sinällään anna lupaa kalastaa.

Tiedotusta lupajärjestelmästä tulisi kohdistaa vähemmän kalastaviin ryhmiin, muun muassa lapsiperheisiin, jos tiedon lisäämisen kautta kalastuslupien maksamista ajatellaan edistetävän. Paljon kalastaville, verkkoja ja katiskoita käyttäville henkilöille kalastusmaksut eivät ole ongelma, kun taas satunnaisesti kalastavat nuoremmat henkilöt kokevat lupajärjestelmän hankalana ja vaikeasti ymmärrettävänä. Nuorille Internet-yhteyksien käyttö ei tuota ongelmia, joten tiedon jakaminen netin kautta voisi olla ratkaisu tiedonpuutteen ongelmaan. Saadut tulokset osoittavat, että tiedonpuute eri konteksteissaan on ollut keskiössä. Toisaalta vastaajille valmiiksi esitetyt tiedonpuutetta korostaneet vaihtoehdot vaikuttavat painotuksiin.

Usein lupamaksujen maksamattomuuden syyksi ilmoitetut seikat, kuten lupajärjestelmän sekavuus, hankalat lupa-alueet ja lupa-alueiden rajojen epäselvyys sekä lupien liian suuri määrä, viestivät ehkä enemmänkin tarpeesta kehittää itse järjestelmää kuin pelkästään tiedonpuutesta. Tarve rahoitus- ja lupajärjestelmän yksinkertaistamiseksi ja selkeyttämiseksi on tullut esille lainsäädännön kehittämishankkeissa ja esimerkiksi Mujeen ym. (2010) tutkimuksessa – kalastajalla tulee olla nykyistä paremmat mahdollisuudet hahmottaa luvan maksamisesta koituvia hyötyjä. Samalla on syytä kehittää tiedonkulkua kalavedenomistajien ja kalastajien välillä.

Viitteet

- Hiedanpää, J. & Toivonen, A.-L. 2007. Miksi vapaa-ajankalastajien luvat jäävät maksamatta? *Vesitalous* 4/2007:22–26.
- Kekäläinen, K. 2002. Vastauskato ja otantayksikköongelma vapaa-ajankalastuskyselyissä. *Kala- ja riistaraportteja* 256, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 55 s.
- Leinonen, K., Moilanen, P., Rinne, J., Toivonen, A.-L., Tuunainen, A.-L. & Yrjölä, R. 1998a. Kuinka Suomi kalastaa. Osaraportti 1. Kalastusrasitukset alueittain. *Kala- ja riistaraportteja* 121. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 50 s.
- Leinonen, K., Moilanen, P., Rinne, J., Stigzelius, J., Toivonen, A.-L., Tuunainen, A.-L. & Yrjölä, R. 1998b. Kuinka Suomi kalastaa. Osaraportti 2. Saaliit ja viehekalastusjärjestelmän käytännön toimivuus kalastusalueittain. *Kala- ja riistaraportteja* 131. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 98 s.
- Mikkola, J. & Yrjölä, R. 2003. Suomalainen vapaa-ajankalastaja ja -kalastus vuosituuhannen vaihtuessa. *Kala-tutkimuksia* 190. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 35 s.
- Muje, K., Salmi, P. & Eskelinen, P. 2010. Kalastuksenhoitomaksun vaikuttavuus. *Riista- ja kalatalous – Selvityksiä* 3/2010. 40 s.

- Mättö, M. 2009. Kalastuslainsäädännön uudistamisen peruskartoitus. *Kala- ja riistahallinnon julkaisuja* 88 (3-2009). Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki. 71 s.
- Määttä, T. 2002. Kalavesi kollektiivisena yksityisomistuskohdeena. Julkaisussa Vesialueiden omistus ja alueellinen hallinnointi. Toim. K. Muje & M. Tonder. *Kalatutkimuksia* 183. Helsinki 2002. s. 23–45.
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2011. Vapaa-ajankalastus 2010. *Riista- ja kalatalous – Tilastoja* 7/2011. Suomen Virallinen Tilasto – Maa-, metsä- ja kalatalous. 57 s.
- Salmi, J., Salmi, P. & Muje, K. 2002. Kalastuskuntien ja alueiden profiilit vuonna 1999. Valtakunnallisen postikyselyn tuloksia. *Kala- ja riistaraportteja* 247. 41 s.
- Salmi, P., Neuman, E. & Hakaste, T. 2008. Scale and participation in recreational fisheries management – Nordic examples. Julkaisussa Ø. Aas (toim.) *Global Challenges in Recreational Fisheries*. Blackwell Science, s. 130–149.
- Seppänen, E., Toivonen, A.-L., Kurkilahti, M. & Moilanen, P. 2011a. Suomi kalastaa 2009 – Vapaa-ajankalastus kalastusalueilla. *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 1/2011. 56 s.
- Seppänen, E., Toivonen, A.-L., Kurkilahti, M. & Moilanen, P. 2011b. Suomi kalastaa 2009 – vapaa-ajankalastuksen saaliit kalastusalueittain. *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 7/2011. 54 s.
- Toivonen, A.-L. 2006. Suomi kalastaa 2005 – kalastusrasitus kalastusalueilla. *Kala- ja riistaraportteja* 390. 52 s
- Toivonen, A. & Eskelinen, P. 2007. Vapaa-ajan kalastusta ja virtuaalimaksuja. *Kala- ja riistaraportteja* 416, 19 s.
- Toivonen, A.-L., Moilanen, P. & Railo, E. 2002. Suomi kalastaa 2001. Kalastusrasitus kalastusalueilla. *Kala- ja riistaraportteja* 266. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 52 s.
- Toivonen, A.-L., Moilanen, P., Stigzelius, J. & Railo, E. 2003. Suomi kalastaa 2001. Lajisaaliit. *Kala- ja riistaraportteja* 283. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 34 s.

Liitteet

Tulostaulukot, joissa on esitetty maksamisen esteiden prosenttiosuudet variaatiokertoimin tai luottamusvälein (L.v. = 95 %:n luottamusväli).

Keskivirhe on otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun mittayksikkö eli tunnusluvun otantajakauman keskihajonta. Variaatiokerroin on keskivirhe prosentteina tunnusluvun estimaatista. Luottamusväli kertoo, millä välillä todellinen perusjoukon tunnusluvun arvo on tietyllä todennäköisyydellä. 95 % luottamusvälin puolikas saadaan kertomalla keskivirhe luvulla 1,96.

Tässä raportissa aineiston sisältämää vaihtelua ja tulosten luotettavuutta kuvaa joko variaatiokerroin (vk) tai 95 %:n luottamusväli (lv). Tulkinta on yksinkertainen: 1) mitä pienempi variaatiokerroin on, sitä luotettavampi on estimaatti tai 2) jos kahden estimaatin luottamusvälit eivät ole osittain päällekkäisiä, ero estimaattien välillä on tilastollisesti merkittävä. Epäluotettavia estimaatteja tulee yleensä silloin, jos havaintoja on vähän ja jos niissä on suuria poikkeamia.

Liite 1. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosentti-osuudet variaatiokertoimin (vk) pyyntipäivien määrän mukaan.

Pyyntipäivien lukumäärä	Este															
	1	vk	2	vk	3	vk	4	vk	5	vk	6	vk	7	vk	8	vk
0	21,6	2,1	25,2	1,9	22,1	2,1	19,3	2,3	8,5	3,9	13,1	2,9	15,0	2,7	11,0	3,0
< 10	19,9	4,1	25,5	3,5	20,1	4,0	22,8	3,8	11,3	6,2	17,4	4,4	14,9	4,9	10,3	5,7
10–20	14,8	7,0	19,2	5,7	20,1	5,7	23,5	5,2	14,0	8,0	11,8	7,7	10,3	8,4	7,8	9,6
> 20	8,9	6,3	14,1	4,8	15,7	4,3	19,2	3,9	15,7	4,7	8,8	6,1	8,1	6,7	6,0	7,4

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

Liite 2. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteet variaatiokertoimin (vk) kalastusharrastukseen käytettyjen kalastusalueiden lukumäärän mukaan.

Kalastusaktiivisuus	Este															
	1	vk	2	vk	3	vk	4	vk	5	vk	6	vk	7	vk	8	vk
Kalastusalueita 1	18,2	2,2	19,9	2,0	18,5	2,1	19,4	2,1	11,2	3,0	12,7	2,6	12,6	2,7	8,9	3,1
Kalastusalueita 2	21,5	3,7	27,6	3,0	23,3	3,4	21,8	3,7	9,3	6,7	15,4	4,6	15,0	4,5	11,1	5,2
Kalastusalueita ≥ 3	15,3	6,0	32,8	3,5	27,4	4,0	22,7	4,6	10,6	7,9	10,9	7,4	15,3	5,8	12,6	6,0

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

Liite 3. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosentti-
osuudet kalastusmuodoittain. L.v. = 95 %:n luottamusväli.

Pyyntimuoto	Este							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Onginta ja pilkintä	9,4	10,0	10,8	10,7	13,8	8,8	9,1	9,2
L.v. -	8,6	9,3	9,9	9,9	12,5	7,9	8,0	8,4
L.v. +	10,2	10,7	11,6	11,5	15,0	9,8	10,1	10,0
Viehekalastus lääninluvalla	3,3	4,6	5,4	5,2	3,8	3,3	3,4	4,6
L.v. -	2,5	4,1	4,6	4,4	3,1	2,9	2,9	3,2
L.v. +	4,1	5,1	6,2	6,0	4,5	3,7	3,9	6,0
Viehekalastus ikään perustuvalla luvalla	1,8	2,1	2,1	1,9	2,1	1,7	1,7	2,6
L.v. -	1,5	1,8	1,8	1,6	1,6	1,4	1,4	2,1
L.v. +	2,1	2,3	2,4	2,2	2,5	2,0	2,0	3,1
Viehekalastus kalavedenomistajan luvalla	2,4	3,3	3,8	3,8	3,5	2,6	3,3	3,1
L.v. -	1,9	2,8	3,2	3,2	2,8	1,9	2,5	2,5
L.v. +	3,0	3,8	4,4	4,4	4,1	3,4	4,1	3,6
Muu kalastus kalavedenomistajan luvalla	5,5	6,9	7,8	10,2	16,6	7,0	6,3	7,1
L.v. -	4,8	6,2	7,2	9,4	14,8	6,3	5,5	6,1
L.v. +	6,2	7,6	8,5	11,1	18,4	7,7	7,1	8,1

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

Liite 4. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosenttiosuudet asuinpaikkakunnan koon mukaan. L.v. = 95 %:n luottamusväli.

Kunnan väkiluku	< 2000	2000–4000	4000–8000	8000–20000	20000–
Este					
1	14,1	16,1	16,0	18,5	19,7
L.v. -	11,0	13,9	14,4	17,0	18,8
L.v. +	17,1	18,4	17,6	19,9	20,6
2	17,8	16,4	19,5	24,1	24,3
L.v. -	14,5	14,4	17,7	22,5	23,4
L.v. +	21,2	18,5	21,3	25,6	25,3
3	15,0	17,8	18,8	21,4	21,2
L.v. -	12,1	15,5	17,1	19,8	20,3
L.v. +	17,8	20,0	20,5	22,9	22,1
4	17,6	22,6	19,6	18,9	20,7
L.v. -	14,4	20,1	17,8	17,4	19,8
L.v. +	20,7	25,1	21,4	20,3	21,6
5	14,8	12,4	12,5	11,8	9,5
L.v. -	11,5	10,3	10,9	10,5	8,8
L.v. +	18,1	14,4	14,1	13,0	10,2
6	9,6	9,0	12,2	11,9	14,3
L.v. -	7,0	7,5	10,7	10,7	13,5
L.v. +	12,2	10,5	13,6	13,1	15,1
7	12,3	11,6	13,3	11,2	14,4
L.v. -	9,7	9,8	11,7	10,1	13,6
L.v. +	15,0	13,4	14,9	12,4	15,2
8	9,2	7,3	6,9	9,4	10,9
L.v. -	6,4	6,0	5,8	8,4	10,3
L.v. +	11,9	8,6	7,9	10,4	11,6

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

**Liite 5. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosentti-
osuudet kuntatyyppin mukaan. L.v. = 95 %:n luottamusväli.**

	Kuntatyyppin- ja maantieteellisen sijainnin mukainen osite							
	Pääkaupunki- seutu	Etelä- ja Länsi-Suomen kaupunkimai- set rannikko- kunnat	Väli- ja Pohjois- Suomen kaupunkimai- set rannikko- kunnat	Taajaan asutut ja maaseutu- maisiet rannik- kokunnat	Etelä- ja Länsi-Suomen kaupunkimai- set sisämaan kunnat	Etelä- ja Länsi-Suomen taajaan asutut ja maaseutu- maisiet sisä- maan kunnat	Itä-Suomen kaupunkimai- set kunnat	Itä-, Väli- ja Pohjois- Suomen muut kunnat
Este								
1	18,9	18,9	21,9	16,2	20,4	19,8	16,5	14,0
L.v. -	17,4	17,2	19,1	13,2	18,4	18,5	13,7	12,5
L.v. +	20,4	20,5	24,7	19,2	22,4	21,1	19,3	15,6
2	22,2	24,4	25,1	20,7	26,6	23,2	20,5	18,7
L.v. -	20,6	22,6	22,2	17,3	24,4	21,9	17,6	17,1
L.v. +	23,8	26,1	28,1	24,0	28,8	24,5	23,4	20,4
3	19,1	19,7	27,1	15,2	20,7	21,4	19,9	19,6
L.v. -	17,6	18,1	24,2	12,5	18,7	20,1	17,0	17,9
L.v. +	20,7	21,3	30,1	17,9	22,7	22,7	22,8	21,3
4	17,9	21,3	20,8	20,7	19,6	19,7	22,7	22,1
L.v. -	16,4	19,6	18,2	17,3	17,6	18,5	19,6	20,3
L.v. +	19,4	23,0	23,4	24,0	21,6	21,0	25,8	23,9
5	6,6	9,7	8,7	11,7	12,1	11,0	10,4	15,6
L.v. -	5,6	8,4	6,7	8,9	10,3	9,9	8,0	14,0
L.v. +	7,5	11,0	10,7	14,5	13,8	12,0	12,7	17,3
6	16,2	15,2	9,9	12,1	13,9	11,1	13,5	10,9
L.v. -	14,8	13,7	7,9	9,4	12,1	10,1	11,1	9,6
L.v. +	17,7	16,7	11,9	14,8	15,7	12,1	16,0	12,2
7	15,3	14,5	17,2	11,0	11,4	13,0	8,9	13,1
L.v. -	13,9	13,0	14,7	8,5	9,9	11,9	6,7	11,6
L.v. +	16,7	16,1	19,7	13,5	13,0	14,1	11,1	14,6
8	11,5	9,9	10,3	7,9	11,5	7,9	12,3	8,7
L.v. -	10,3	8,7	8,1	5,6	10,0	7,1	9,8	7,6
L.v. +	12,7	11,1	12,5	10,2	13,0	8,6	14,8	9,8

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

Liite 6. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosentti-osuudet variaatiokertoimin (vk) ELY-keskuksittain.

ELY-keskus	Este															
	1	vk	2	vk	3	vk	4	vk	5	vk	6	vk	7	vk	8	vk
Uusimaa	18,7	3,4	22,5	2,9	19,8	3,2	18,7	3,4	7,3	6,0	14,9	3,9	15,5	3,8	10,4	4,5
Varsinais-Suomi	18,5	5,1	24,1	4,1	18,3	4,9	19,6	4,9	8,8	8,0	13,6	6,1	15,2	5,8	10,8	6,7
Häme	20,0	4,4	25,5	3,7	22,1	4,1	18,1	4,6	13,0	5,9	13,0	5,8	12,2	5,9	8,8	6,6
Kaakkois-Suomi	18,1	7,4	22,8	6,2	17,6	7,0	20,7	6,5	12,1	9,4	9,4	10,9	8,3	11,2	8,3	11,2
Etelä-Savo	15,5	10,9	16,6	9,9	14,8	10,8	18,7	9,8	16,3	11,0	10,5	13,9	7,7	17,6	5,1	14,2
Pohjois-Karjala	13,3	12,3	18,2	10,0	13,8	10,9	22,0	8,8	14,7	12,2	7,6	14,8	11,4	13,6	14,0	11,2
Pohjois-Savo	17,2	8,2	21,9	6,6	21,5	6,9	21,5	7,0	11,1	10,8	14,6	8,2	7,7	12,6	11,8	9,7
Keski-Suomi	19,4	7,3	23,8	6,3	19,6	7,2	21,2	6,6	10,9	9,8	12,6	9,0	8,4	11,7	9,7	9,1
Pohjanmaa	23,5	5,5	24,4	5,2	23,4	5,4	23,4	5,5	11,0	9,1	16,0	6,8	15,2	7,7	8,7	9,0
Kainuu	18,0	5,8	21,4	5,2	23,3	4,7	21,6	4,9	10,3	8,0	11,3	7,6	19,6	5,5	9,5	8,6
Lappi	13,5	10,4	20,5	8,0	27,9	6,7	26,1	6,9	17,5	9,3	10,3	12,8	12,5	10,7	8,1	13,1

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

**Liite 7. Kalastuksenhoitomaksun ja muiden kalastusmaksujen maksamisen esteiden prosentti-
osuudet kotitalousryhmittäin. L.v. = 95 %:n luottamusväli.**

Kotitalousryhmä	Yksin asuva mies	Yksin asuva nainen	Lapseton pariskunta	Lapset alle 10 v	Lapsia yli 10 v	Yli kaksi lapsetonta
Este						
1	21,6	16,7	14,3	22,1	22,1	18
L.v. -	19,4	14,2	13,5	20,4	20,7	15,7
L.v. +	23,9	19,2	15,1	23,8	23,5	20,2
2	25,5	16,2	18,6	27	28,3	23,5
L.v. -	23,2	13,7	17,7	25,2	26,8	21
L.v. +	27,9	18,6	19,5	28,8	29,8	25,9
3	24,6	13,2	17,4	23,5	24,3	20,1
L.v. -	22,2	10,9	16,5	21,7	22,8	18
L.v. +	26,9	15,5	18,2	25,3	25,7	22,3
4	23,5	19,1	19,3	19,6	20,2	21,7
L.v. -	21,2	16,5	18,3	17,9	18,8	19,4
L.v. +	25,8	21,7	20,2	21,2	21,6	23,9
5	20,4	14,8	12,5	3,2	3,9	8,6
L.v. -	18,2	12,4	11,7	2,5	3,2	6,9
L.v. +	22,5	17,2	13,3	4	4,6	10,4
6	14,9	10,9	10,2	15	16	13,9
L.v. -	12,9	8,9	9,5	13,5	14,8	12
L.v. +	16,8	13	10,9	16,5	17,1	15,7
7	13,5	15,1	11,8	15,3	13,8	14,4
L.v. -	11,6	12,7	11	13,7	12,7	12,4
L.v. +	15,3	17,5	12,5	16,8	14,9	16,3
8	9,1	9,4	8,5	13	10,6	9
L.v. -	7,6	7,4	7,9	11,6	9,7	7,5
L.v. +	10,7	11,3	9,1	14,3	11,6	10,4

Esteet:

1. tiedonpuute kalastuksenhoitomaksun ja läänikohtaisen viehekalastusmaksun myyntipaikoista ja maksutavoista
2. tiedonpuute kalaveden omistajan (esimerkiksi verkkolupien) lupamyyntipaikoista
3. tiedonpuute erikoiskohteiden (esimerkiksi koskikalastuskohteiden) lupamyyntipaikoista ja myyntiajoista
4. tiedonpuute kalastusmaksuina kerättyjen varojen käytöstä
5. lupamyynti ja tiedottaminen painottuvat internettiin, eikä minulla ole internet-yhteyksiä
6. luvan ostaminen yksinkertaisesti unohtuu
7. kalavedet ovat kaukana tai kalavesien tila on huono
8. muu este, mikä?

JULKAISIJA

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Viikinkaari 4

PL 2

00791 Helsinki

Puh. 0205 7511

www.rktl.fi